

N. G. MOE.

Nestoren blandt Norges Entomologer, botanisk Gartner NILS GREEN MOE, der var Medlem af »Entomologiska Föreningen» fra dens Stiftelsesaar af, afgik ved Döden den 16 September d. A. i en Alder af vel $80\frac{1}{2}$ Aar. Stille og bramfrit, som denne Mands Liv og Virken var, kan det med Sandhed siges, at han har udrettet meget baade for den botaniske og den entomologiske Videnskab hos os, og mange er det blandt begge disse Videnskabers Dyrkere og Velyndere, som har »gamle MOE paa Töien» meget at takke for Veiledning og Bistand baade med Raad og Daad. Mindet om hans beskedne og elskværdige Personlighed og hans varme Kjerlighed til Naturen vil sent eller aldrig glemmes af den talrige Vennekreds, som han nu har forladt.

MOE var födt den 26:de Januar 1812 paa Modum, hvor

hans Fader var Kirkesanger ved Hæggen Kirke. Som 15 Aars Gut kom han den 6:te Mai 1827 i Lære ved Universitetets botaniske Have paa Töien, hvortil han senere uafbrudt har været knyttet, altsaa i hele 65 Aar, deraf de sidste 35 Aar som botanisk Gartner, hvilken Stilling han overtog i Aaret 1857 efter da afdöde Gartner SIEBKE, Fader till den bekjendte Entomolog, Konservator SIEBKE. Omtrent samtidig blev han af Prof. E. FRIES tilbudt Gartnerposten ved Upsala botaniske Have, hvilken han dog afslog. Töienhaven har under den lange Aarrække, hvori MOE arbejdede der, haft 3 forskjellige Bestyrere, nemlig Professorerne RATHKE, M. N. BLYTT og SCHÜBELER, hvilken sidste ogsaa vandrede bort för MOE den 20:de Juni d. A.

Allerede fra den første Tid han kom til Töienhaven, fölte MOE sig stærkt hændraget til det botaniske Studium, for hvilket hans Interesse først vakt af Prof. H. RASCH, og som han senere fortsatte under Prof. M. N. BLYTT's kyndige Veiledning. Hans aabne Blik for Naturen hændrog ham imidlertid ogsaa ved Siden heraf til zoologiske Studier. Navrlig udövede Entomologien en særegen Tiltrækningskraft paa ham, saavel ved de mange interessante Sider, Insekternes Liv og Virksomhed frembyder, som ved deres store praktiske Betydning for Jordbrug og Havestel. I denne Retning var det Prof. L. ESMARK, der ydede ham den fornödne Veiledning og i Begyndelsen hjalp ham tilrette med Bestemmelsen af de indsamlede Insekter, m. v.

Senere foretog MOE til forskjellige Tider med Stipendium dels af Universitetet og dels af Videnskabsselskabet i Trondhjem mange Reiser, for fra de forskjellige Kanter af Landet baade sönden- og nordenfjelds at indsamle Frö og levende Planter til den botaniske Have. Fra disse Reiser medbragte han de fleste og vigtigste Arter af alpiske, arktiske, Sump- og Skovplanter, dels i levende Exemplarer og dels i Frö, ligesom han ogsaa af Lavlandsplanterne har indflyttet og ombyttet i Systemerne i Haven alle Arter med viltvoxende Exemplarer. Navnlig for Höifjeldsplanternes Vedkommende, hvis Kultur i de lavere og sydligere Egne altid har vist sig forbundet med store Vanskeligheder, har det i Töienhaven lykkedes at opnaa særdeles gunstige og interessante Resultater, idet flere af disse Planter, der aldrig för med Held havde været dyrkede i nogen Have, her for første

Gang bragtes til at trives og sætte baade Blomst og Frø. Exempelvis kan nævnes: *Phippisia algida*, *Primula norvegica*, *Phaca frigida*, *Ranunculus hyperboreus*, *Andromeda hypnoides*, *Rhododendron lapponicum*, *Artemisia norvegica*, *Nardosma frigida*, *Veronica alpina*, *Rubus arcticus*, m. fl. Kulturen af disse vore Alpeplanter har for vor botaniske Have været af den største Betydning i flere end en Henseende.

I Dygtighed som Samler baade i botanisk og entomologisk Henseende var det ikke let at finde Gartner MOE's Lige. Hans saavel af Naturen usædvanlig skarpe, som gennem lang og flittig Övelse i denne Retning end yderligere skjærpede Syn, i Forbindelse med en medfödt sjelden Iagttagelsesevne, samt hans Ihærdighed og Utrættelighed i sine Undersøgelser satte ham istand til at opdage meget nyt og interessant, og skaffede ham ogsaa blandt Sveriges Botanikere og Entomologer Anerkjendelse, hvilket bl. a. fik sit Udtryk derved, at enkelte af dem beskrevne nye Arter er blevne opkaldte efter MOE, saaledes af Planter *Hieracium moëanum*, LINDEB. og *Salix moëana*, ANDERS. (samt af Insekter *Platynotus moëi*, THOMS., der dog tidligere har været beskrevet under Navnet *pantherinus*, SAVEN.) Udbyttet af Moe's Undersøgelser og Indsamlinger af vore Lavarter, der för var lidet paaagtede, faar man et Begreb om gennem Prof. TH. M. FRIES's Værk »Lichenographia Scandinavica», hvor MOE's Navn citeres jevnlig.¹ — Ogsaa af Insekter har MOE indsamlet en stor Mængde, navnlig af *Coleoptera*, som han særskilt interesserede sig for, og hvoraf han efterlader sig en af de rigeste Samlinger her i Landet.

Denne sin flittige og alsidige Samlervirksomhed søgte han ogsaa at gjøre nyttig i videre Kredse ved Udgivelsen af forskjellige Slags Naturaliesamlinger, saasom »økonomiske Herbarier for Landmænd», Skoleherbarier, større og mindre Insektsamlinger etc., altsammen nyttige Ting som Undervisningsmateriel ved Skolerne, hvor de derfor ogsaa efterhvert blev mere og mere eftersögte.

¹ Som et lidet Kuriosum kan anføres, at Prof. FRIES sammesteds, til Ære for sin Ven MOE's Skarpsynthed — paa Grund af hvilken for en ivrig Samler saa uskattelegge Egenskab han havde givet MOE Tilnavnet *Lynx* — har opført en af denne funden, for Videnskaben ny Lavart under Navnet *Lecidea lynceola*, samt benævner Finderen: *Oculatissimus N. G. MOE*.

Ogsaa som Forfatter har MOE udgivet forskjellige Skrifter m. v. af praktisk naturvidenskabeligt Indhold, saasom: »De norske Fodervæxter, med et Anhang om Fröblandinger, Skovtræer, levende Hegn, Mærkeplanter, Ugræsplanter, Giftplanter m. v.»; »Veiledning ved Dyrkning af glaciale, arktiske og alpinske Planter, med Anhang»; »Nogle Ord om Betydningen af Smaafuglenes Virksomhed samt om disses Fiender»; »Nyttige og skadelige Insekter» (Katalog til Insektsamling for Skolerne), foruden forskjellige Opsatser i Aviserne af lignende Indhold. Særlig kan nævnes hans Deltagelse i en Avisstrid om Barkebillerne i »Morgenbladet» 1876, hvor han gjenneim et Par Artikler hævdede Billernes Uskadelighed. Desuden har han i en lang Aarrække forfattet Katalogerne over den botaniske Haves Fröarter, hvilken aarlig uddeles til de övrige botaniske Haver i Europa.

Med en sjelden Beredvillighed og Forekommenhed, der altid har udgjort et Grundtræk ved hans jevne og elskværdige Personlighed, var MOE altid rede til at yde sin Hjælp og Bistand, og han gjorde sig stedse en Glæde ved at kunne være til Nytte, saavel for Videnskabsmanden eller Samleren, ved at afgive Exemplarer af sine righoldige Samlinger og meddele Oplysninger om Plante- og Insektarternes Forekomst etc., som for andre, der søgte hans Raad i mere praktisk Retning. Intet skjænkede ham større Glæde end ethvert Tegn paa en voxende Interesse for Naturfagene hos os, og hans eneste Sorg var, at den botaniske Have, som han med saa megen Kjærlighed pleiede og stelte med, ikke blev saa flittigt benyttet af de Studerende, som han kunde have önsket det.

Foruden af »Entomologiska Föreningen» i Stockholm var MOE ogsaa Medlem af »Entomologischer Verein» i Stettin, af »Sällskapet Pro Fauna et Flora Fennica» i Helsingfors, samt Æresmedlem af Selskabet »Hortikulturens Vänner» i Göteborg. Han dekoreredes i 1887 med H. M. Kong OSKAR II's Guldmedalje til Belønning for fortjenstfuld Virksomhed.

Den gamle Hædersmand, der siden 1841 var gift med en Datter af Kaptein og Divisionschef MARKUS GJÖE ROSENKRANTZ BANG, feirede ifjor under stor Deltagelse sit Guldbryllup omgivet af en talrig Familie- og Vennekreds fra fjern og nær, og bortgiftede samme Dag sin yngste Datter, den sidste i Ræk-

ken af 14 Börn. Han var da endnu lige rask og rörig, men angrebes tidlig ivaares af Influenza, och det var denne lumske Sygdom, som knækkede hans Kræfter og bibragte ham en alvorlig Svækkelse, som han i sin höie Alder ikke mer kunde forvinde. Kræfterne svandt efterhaanden mere og mere, og om Aftenen den 16:de September indsovnede han til den evige Hvile stille og fredelig, som han havde levet. Hans Enke og de fleste af Börnene overlever ham.

W. M. Schøyen.

En af Föreningens medlemmar, språkläraren ADOLF ZORNOW, afled i Göteborg den 22 oktober i en ålder af 30 år. Född den 13 oktober 1862 i Ystad flyttade han, efter att hafva studerat i Lund, 1887 till Göteborg, där han sedan varit en mycket anlitad lärare i tyska och latinska språken, i hvilka han, isynnerhet i det förstnämnda, ägde mer än vanligt stora kunskaper. På lediga stunder sysselsatte han sig dels med målning, dels med entomologien och hade under årens lopp samlat ett rätt stort antal arter coleoptera i Göteborgstrakten. En tärande sjukdom, lungsot, bortryckte honom emellertid i blomman af hans ålder, innan han hunnit realisera sin älsklingsidé att hopbringa en samling af palearktiska Longicorner. Hans efterlämnade samlingar hafva öfvergått i undertecknads ägo.

Emil Sandin.